

MOBILITAT SOSTENIBLE

agenda21
Ajuntament d'Alboraya

Nº 3. Guies d'Educació Ambiental d'Alboraya

Alboraya es “mou” amb la sostenibilitat!

Consells pràctics per una mobilitat més sostenible

ÍNDEX:

1. Què és la mobilitat SOSTenible?
2. Impactes ambientals....de la mobilitat Insostenible!
 - Ocupació del sòl
 - Contaminació atmosfèrica
 - Consum d'energia i materials
3. Impacte sobre la salut... de la mobilitat Insostenible!
 - Sinistralitat
 - Soroll
 - Malalties cardio-respiratòries
4. Impactes socials... de la mobilitat Insostenible!
 - Cost d'oportunitat en transport públic
 - Exclusió social
 - Costos econòmics i de temps
5. Propostes per una mobilitat SOSTenible!
 - A peu
 - En bici
 - En transport públic
 - En moto
 - En cotxe
 - *Iniciatives col·lectives*
6. Més recursos i bibliografia

Alboraya es “mou” amb la sostenibilitat! Consells pràctics per una mobilitat més sostenible

En aquesta guia es presenta el concepte de la mobilitat sostenible i el tipus d'impactes associats al model actual que impera a les nostres ciutats, així com, els beneficis que presenten altres mitjans alternatius de mobilitat.

1. Què és la mobilitat sostenible?

En els darrers anys hem sentit parlar que el model de mobilitat de les nostres ciutats no és sostenible. Què s'entén per una mobilitat sostenible?

La majoria dels ciutadans ens hem de desplaçar per anar a treballar, a comprar, a estudiar... Segons la proximitat, el temps que tinguem i el ventall d'oportunitats de transport, podrem anar a peu, en bici, en transport públic o haurem d'agafar el cotxe. Tots els mitjans de transport ens fan un servei però no tenen la mateixa repercussió ambiental ni social.

Una mobilitat sostenible és aquella que busca l'ús racional del vehicle privat, fomenta l'increment i diversificació de les diferents modalitats de transport públic energèticament eficients, dóna prioritat a la mobilitat a peu i en bicicleta i aposta per la pacificació del trànsit i la recuperació dels carrers com espais de convivència ciutadana.

El vehicle privat és el punt de mira del model de mobilitat que impera actualment a la nostra societat, no només pels ja ben coneguts efectes sobre l'escalfament global del planeta amb l'emissió de CO₂ i altres gasos d'efecte hivernacle, sinó per molts altres efectes ambientals, socials i de salut que s'exposen a continuació.

2. Impactes ambientals...

De la mobilitat INsostenible!

La gestió de la mobilitat que prioritza el vehicle privat davant altres models de transport porta a la societat a invertir en la construcció de noves carreteres, en la seva ampliació i manteniment, i en definitiva, a respondre a la demanda creixent de vehicles privats, que alhora, requereixen de més espai i més carreteres per circular. D'aquesta roda de funcionament se'n deriven els següents impactes ambientals.

- **Ocupació del sòl:** que s'ha de destinar sòl per construir carreteres és evident i alhora necessari, ho és també per a fer-hi passar la via d'un tren de vianants o mercaderies. Però, el que sí marca la diferència és la proporció de sòl que es requereix per a cada mitjà de transport. Un mateix trajecte realitzat en cotxe consumeix 90 vegades més d'espai que si el trajecte és en metro, o bé, 20 vegades més si es fa en bus o tramvia¹. Aquest consum d'espai el veiem també a les nostres ciutats, on es destina més espai pels vehicles, carrers i aparcaments, que no pas pels vianants. I no és d'estranyar si atenem a la xifra que diu que cada autobús de més al carrer pot reduir l'espai de 50 cotxes².
- **Contaminació atmosfèrica:** el cotxe no deixa de ser el mitjà de transport més brut en comparació amb l'autobús, tren o bicicleta. El cotxe de combustió emet pel tub d'escapament major proporció de gasos contaminants que d'altres mitjans: diòxid de carboni (CO₂), òxid de nitrogen (N_xO), el metà (CH₄), hidrocarburs (HC), monòxid de carboni (CO) i substàncies pesants com el plom. Alguns d'aquests gasos tenen efectes a nivell local, i d'altres, a escala global, com és el cas del CO₂, principal gas causant del ja ben conegut efecte hivernacle.
- **Consum d'energia i materials:** un cotxe amb un sol ocupant suposa una despesa energètica entre 15 i 20 vegades superior a la d'un vianant³. El cotxe requereix un cost econòmic de manteniment molt elevat, però ambientalment també genera despeses. Per cada automòbil de més a la carretera, s'incrementa la dependència energètica i l'esgotament de combustibles fòssils, es contribueix a l'escassetat de recursos necessaris per a la fabricació i funcionament dels vehicles, i també per a la construcció, gestió i manteniment de les seves infraestructures.

¹ UITP 2001.

² Ajuntament de Barcelona, 2004.

³ Diputació de Barcelona, 2005.

3. Impactes sobre la salut...

De la mobilitat INsostenible!

Els accidents de trànsit, el soroll i la pol·lució ambiental són els principals efectes del trànsit rodat que generen un impacte sobre la salut de les persones. Fenòmens que malgrat els efectes nocius a la nostra qualitat de vida, la societat accepta sense res a canvi.

- **Sinistralitat:** encara que els cotxes d'avui dia hagin guanyat en seguretat, també és cert, que són més ràpids i n'hi ha més. El nombre d'accidents de trànsit s'ha incrementat en els darrers anys fins a esdevenir la cinquena causa de mort a Espanya. Constitueixen també un dels principals motius de pèrdua de salut, sobretot per a la població jove, i un elevat cost econòmic per la sanitat pública. En aquest context cal afegir les morts per atropellaments que pateixen vianants, un cada 12 hores, i ciclistes, un cada tres dies, a l'Estat Espanyol⁴.
- **Soroll:** el trànsit pot arribar a ocasionar el 80% del soroll ambiental a les zones urbanes⁵. El soroll afecta molt la salut de les persones. Una exposició superior a 65 dB de dia o als 55 dB de nit poden ocasionar malalties cardiovasculars, insomni crònic, alteracions del sistema nerviós, fatiga, problemes de concentració, pèrdua d'oïda i manca de concentració⁶.
- **Malalties cardio-respiratòries:** els gasos i partícules emeses pels vehicles a motor, a més d'afavorir globalment a l'efecte del canvi climàtic, localment contaminen l'aire dels pobles i ciutats i perjudiquen greument la salut humana, ocasionant problemes respiratoris i al·lèrgies a les persones. Afecta principalment els més joves i a la gent gran, però en realitat aquests fums i partícules queden tancats en una microatmosfera contaminada de la qual tots i totes contínuament anem respirant.

⁴ UEG, 13/07/2004.

⁵ Ajuntament de Barcelona, 2004.

⁶ Diputació de Barcelona, 2005.

4. Impactes socials...

De la mobilitat INSostenible!

Una mobilitat on predomina el vehicle a motor privat causa també efectes a nivell social. El canvi d'usos que avui dia han sofert els nostres carrers, utilitzats principalment com a vies de transport, han deixat enrere la funció relacional i de gaudi de l'espai públic, tot fent disminuir la qualitat de vida de les persones. Tanmateix, tal i com es presenta en aquest apartat, existeixen alguns col·lectius socials que no tenen accés a l'automòbil i es troben exclosos per un model que no els té en compte.

- **Cost d'oportunitat en transport públic:** apostar per la mobilitat en vehicle privat, significa absorbir recursos econòmics de gestió pública i condicionar i limitar la potenciació de mitjans de transport públic, o el que és el mateix, d'altres alternatives de mobilitat més sostenibles i segures.
- **Exclusió social:** com és sabut, no tothom té prou diners per disposar d'un permís de conduir, ni molt menys, de cotxe propi, tampoc, de l'edat legal per conduir, ni les condicions físiques per accedir-hi. Es calcula que dos tercers parts de la societat compleix amb aquestes característiques. Es tracta d'un col·lectiu que es veu exclòs de l'accés a uns serveis, a uns llocs de treball o simplement a uns trajectes, si no disposen d'una bona xarxa de transport públic alternatiu que els faciliti el desplaçament. Gent gran i els joves són els grups més discriminats, també els immigrants, les dones i persones amb mobilitat reduïda.
- **Costos econòmics i de temps:** com més ecològic és el mitjà de transport més econòmic és el cost del desplaçament. Del passeig a peu, a la bicicleta, al bus-tren-metro, a la moto, al cotxe s'incrementa el preu que hem de pagar per moure'ns. Sobretot la benzina i el manteniment del vehicle propi són els dos motius que encareixen més el total a pagar. Un altre factor a considerar és el temps perdut en dies de trànsit dens o congestions, en els quals la conducció impedeix dedicar el temps perdut fent altres activitats més enriquidores a nivell personal i per la societat.

5. Propostes per una mobilitat SOStenible!

Actualment les ciutats i pobles, conscients dels problemes ambientals, socials i de salut associats a models de transport basats en el vehicle a motor privat, estan canviant de tendència tot afavorint accions per impulsar el transport públic i l'ús racional del cotxe, així com, accions per incrementar el nombre de viatgers que deixen el cotxe i es mouen amb mitjans més segurs i sostenibles. En aquest apartat es presenten els avantatges de les diferents possibilitats de mobilitat que podem optar els ciutadans per desplaçar-nos.

- **A peu:** la manera més ecològica i saludable de moure'ns és anar caminant. És el mitjà més econòmic i eficient, i permet combinar fàcilment altres modes de transport públic. Per distàncies curtes, el temps de desplaçament caminant d'un punt a un altre és molt més curt si tenim en compte el temps d'aparcament i desaparcament i de congestió del vehicle privat, o bé, d'espera del transport públic. Alhora, caminar és un mitjà que afavoreix les relacions socials i la convivència amb la resta de ciutadans del municipi o del barri.

- **En bici:** es tracta del segon mitjà més eficient i sostenible de mobilitat, sobretot per àrees urbanes i periurbanes inferiors a 8 km. En els darrers anys s'han construït carrils bici que permeten un desplaçament més segur allà on hi és. La possibilitat de carregar la bicicleta en trens i metros en horari establert, afavoreix la mobilitat amb bicicleta per distàncies més llargues. A més de ser saludable, anar en bicicleta dóna major autonomia i accessibilitat a tots els serveis, sobretot pel col·lectiu menor d'edat o bé aquell que no disposa de vehicle propi a motor.

- **En transport públic:** el tren, el metro, el bus, l'autocar, el taxi, el tramvia... , tots ells conformen una xarxa de mitjans de mobilitat col·lectiva més econòmica, democràtica, ecològica i segura que no aquella realitzada en cotxe privat. Sobretot a nivell ambiental, per cada viatger desplaçat en autobús, es necessita només el 5% de l'espai utilitzat pel cotxe⁷. El transport públic permet aprofitar el temps de desplaçament per llegir un llibre, escoltar música o la ràdio, dormir, pensar, o bé parlar amb el company de trajecte tranquil·lament, sense l'estrés que suposa la conducció d'un vehicle.

⁷ Ajuntament de Barcelona, 2004.

- **En moto:** aquest és un mitjà de transport que té els seus pros i contres. És un vehicle relativament barat, còmode, flexible i més eficient que el cotxe. No obstant, un augment del nombre de motos fa incrementar el nombre d'emissions contaminants i el soroll al carrer. Les conseqüències de la seva sinistralitat sovint són greus. A més, les motos perjudiquen al vianant quan s'usen les voreres com a lloc d'aparcament i obstaculitzen el seu pas. Per tant, és un vehicle menys sostenible i segur que el transport públic, tot i que suposi unes avantatges respecte el cotxe.

- **En cotxe:** malgrat els impactes que genera el cotxe a nivell ambiental, social i de salut, l'automòbil pot ser una bona opció, sempre i quan, no hi hagi un altre mitjà alternatiu i s'utilitzi amb responsabilitat. En aquest sentit, és convenient compartir el trajecte amb amics o companys de feina o practicar la intermodalitat tot compaginant el trajecte en cotxe i transport públic. Alguns consells per tal de minimitzar els impactes associats a la mobilitat amb cotxe, són el manteniment periòdic del vehicle, realitzar una conducció estable i moderada, apagar el motor en aturades superiors a 2 minuts i procurar fer ús del maleter per carregar objectes per comptes de la baca del cotxe.

- **Iniciatives col·lectives:** altres propostes que com a ciutadà i ciutadana podem fer per fomentar una mobilitat més sostenible és mantenir una actitud activa. Donar suport al dia internacional sense cotxes, organitzar-se amb els veïns, els companys d'estudi i de la feina per cercar sempre l'opció més sostenible i segura per desplaçar-se, col·laborar i reivindicar a l'ajuntament millores pel municipi, i en definitiva, convenç-se'ns i convèncer que la no dependència al cotxe ens fa ser més lliures, més rics, més sociables i democràtics!

6. MÉS RECURSOS I BIBLIOGRAFIA

- Metro de València: www.metrovalencia.com
- Entitat de Transport Metropolità de València: www.etmvalencia.es
- Xarxa de Joves de València: www.joves.net/campanyes/mobilitat-sostenible
- València en Bici: www.valenciaenbici.net
- Web de Medi Ambient d'Alboraya: <http://www.alboraya.org/Fulla/index.htm>
- Buscador de persones per a compartir trajectes: <http://www.compartir.com>
- Guia Transport Sostenible de l'Horta:
www.joves.net/_joves/archivos/TRANSPORTSOSTENIBLEB2.pdf
- Associació per a la promoció del transport públic: www.mobilitatsostenible.org

- Guies d'Educació Ambiental de l'Ajuntament de Barcelona,
<http://www.bcn.cat/agenda21/publicacions/guiesdeducacio.htm>
- *Gestió local de la mobilitat sostenible i segura*. Miquel Ortega Cerdà i Lluís Cerdà Cuellar. Fundació Carles Pi i Sunyer d'Estudis Autònomic i Locals, 2005.
- *Mobilitat Obligada*. Salvador Fuentes Bayó (coordinador). Revista SAM, nº13. Diputació de Barcelona, 2005.

Edita
Ajuntament d'Alboraya, 2008
Àrea de Medi Ambient

Coordinació
Amparo Monrós

Continguts i Redacció
Marta Kucharski (Delibera – Serveis de Participació Interactiva)

Edició en format digital